

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र
फैसला

०६९-CR-०८६६

मुद्दा: कर्तव्य ज्यान।

भुटाई यादवको छोरा जिल्ला सिरहा, नहरारी गा.वि.स. वडा नं. १ गमहरवा घर भै
माओवादी जनमुक्ति सेना, अनुसन्देश स्मृति बिग्रेड, चुलाचुली क्याम्पमा कार्यरत भई
हाल क्षेत्रीय कारागार कार्यालय झुम्का सुनसरीमा थुनामा रहेका रामकुमार यादव -१

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

प्र.स.नि कृष्णप्रसाद सापकोटाको प्रतिवेदन जाहेरीले नेपाल सरकार-----१

प्रत्यर्थी
वादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:

माननीय न्यायाधीश श्री गिरीराज गौतम
झापा जिल्ला अदालत
फैसला मिति: २०६८/१०/८

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:

माननीय मुख्य न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद घिमिरे
माननीय मुख्य न्यायाधीश श्री मोहनरमण भट्टराई
पुनरावेदन अदालत इलाम
फैसला मिति: २०६९/८/१०

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम यसै अदालतको अधिकार क्षेत्रभित्र परी दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य यस प्रकार छः

मिति २०६७।१।१९ गतेका दिन १३.०० बजेको समयमा जिल्ला झापा खुदुनावारी-७ स्थित जुकेखाडी सामुदायिक वनको पूर्व, सुखानी खोलाको पश्चिम किनारा बगरमा नाम, थर वतन खुल्लन नआएको अं.वर्ष ३०।३५ का तराई मूलकी महिलालाई कर्तव्य गरी मारी ल्याएर फालेको वेवारिसे अवस्थामा मृत लाश फेला परेकोले कानून बमोजिम गरिपाउँ भन्ने प्र.स.नि.कृष्णप्रसाद सापकोटाको मिति २०६७।१।१९ को प्रतिवेदन जाहेरी।

जिल्ला झापा खुदुनावारी-७ स्थित पूर्वमा सुखानी खोलाको बगर, पश्चिममा जुकेखाडी सामुदायिक वनको अं.११ फिट अग्लो डिल, उत्तर-दक्षिणमा सुखानी खोलाको बगर यति चार किल्ला भित्र डिलबाट माटोको ढिस्को फुटी खोलाको बगरमा झरेको माटोको ठूलो डल्ला थान-३, सोबाट भित्र डिलको फेदमा उत्तर टाउको, दक्षिण खुट्टा भई उत्तानो अवस्थामा साँया पेट, छातीतर्फ फर्की योनी सर्वाङ्ग भएको देखिएको अवस्थामा उत्तानो मृतक महिलाको लास रहेको, नाकबाट रगत निस्किएको, मुखमा दुबै ओठ फुटेको भन्नेसमेतको घटनास्थल तथा लाश जाँच मुचुल्का ।

मृतकको शरीर तथा टाउकोमासमेत चोट लागी भित्री असरसमेतको कारणबाट मृत्यु भएको भन्नेसमेत बेहोराको मेची अञ्चल अस्पताल झापाबाट भएको शव परीक्षण प्रतिवेदन।

मैले अनिता यादवलाई मागी विवाह गरी रोमकला घिमिरेलाई दोश्रो विवाह गरेपछि जेठी श्रीमती अनिता यादवसँग मनमुटाव हुँदै गयो। मिति २०६७।१।१७ गते हामी दुवै ससुराली जाने क्रममा साँझ अं.द.३० देखि ९.०० बजेको समयमा सुखानी खोलाको बगरमा पुगेपछि अनितालाई रुमालले घाँटी कसी थिचेर मारें। फेरी व्युतने होकी भनेर ढुंगाले किचेर मारी खोलाको बगर छेउमा छाडेर कान्छी श्रीमतीको माइतीघरमा बास बस्न गएको हुँ। मैले नै जेठी श्रीमतीको हत्या गरेको हुँ कारवाही भोग्न तयार छु भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी रामकुमार यादवले गरेको कागज।

मिति २०६७।१।१९ गते खुदुनावारी-७ स्थित खोलामा वेवारिसे लाश फेलापरेको वारेमा खोजतलास गरी बुझ्दै जाँदा सिराहा बस्ने हाल माओवादी जनमुक्ति सेना प्रथम डिभिजन

चुलाचुलीमा कार्यरत स-कमाण्डर रामकुमार यादवको श्रीमती रहेको र निजको श्रीमती अनिता यादवलाई आफ्नै गाउँघरमा राख्ने भनी फर्काई ल्याई घटनास्थलमा कपडाले घाँटी बाँधी कुटपीट गरी कर्तव्य गरी मारेको भन्ने खुल्न बुझिन आएकोले निजलाई खोजतलास पक्राउ गरी कानून बमोजिम गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको प्र.स.नि.कृष्णप्रसाद सापकोटाकोसमेतको प्रतिवेदन।

मलाई देखाइएको फोटोहरु मेरो श्रीमती अनिता यादवको हो। निजलाई मैले मिति २०६७।१।१८ गते सिरहा दौलथपुर स्थित ससुराली घरबाट वारदातस्थान झापा खुदुनावारी-७ सुखानी बगरमा ल्याई सोही राती अन्दाजी २१.०० बजेको समयमा निजसँग भएको सामान्य वादविवादबाट मैले निजलाई रुमालले घाटी बाँधी कसी दुङ्गासमेतले किच्चाई मारी घटनास्थलमा छाडी फरार भई म कार्यरत रहेको जनमुक्ति सेना प्रथम डिभिजन चुलाचुली शिविर इलाममा लुकी छिपी बसेको हुँ। सो घटनामा अरु कसैको संलग्नता नभई म आफैले कर्तव्य गरी मारेको हुँ भन्नेसमेतको प्रतिवादी रामकुमार यादवले गरेको कागज।

मेरी छोरीलाई निज प्रतिवादी रामकुमार यादवले आजभन्दा १३ वर्ष अगाडि मागी विवाह गरी लगेका थिए। मलाई देखाइएको फोटो कपडाहरुसमेतबाट मेरो छोरी अनिताकुमारी यादवको हो, मैले प्रष्ट चिने भन्नेसमेतको मृतकको बाबु हरिलाल यादवले गरेको सनाखत कागज।

मेरो छोरी अनिता कुमारी यादवलाई विगत १३ वर्ष अगाडि रामकुमार यादवसँग विवाह गरी दिएको हुँ। एक छोरा एक छोरीको जन्म भएको छ। रामकुमार यादवले प्रहरीको जागिर छोडी माओवादी सेनामा लागेका थिए। मिति २०६७।१।१६ गते ससुराली घरमा बसी श्रीमती अनितालाई लिई आएका थिए। बीचमा कुनै सम्पर्क भएन। एक्कासी समाचारमा खुदुनावारीको सुखानी खोलामा रामकुमार यादवले श्रीमती अनिता यादवको कर्तव्य गरी मारेको भन्ने समाचार सुनी थाहा पाई इलाका प्रहरी कार्यालयमा आई फोटो हेर्दा चिनें। मेरै छोरी अनिता यादवको लाश रहेको हुँदा रामकुमार यादवले के कस्तो परिबन्दमा पारी मारे, कर्तव्य गरी मार्ने उपर कानून बमोजिम कारवाही गरिपाउँ भन्ने हरिलाल यादवले दिएको मिति २०६७।५।१५ को जाहेरी दरखास्त।

मृतक अनिता यादव मेरो श्रीमती हुन। म जागिर हुँदा श्रीमती अकै पार्टीमा लागी मलाई मार्ने धम्की दिदै आएकी र छोरी जन्माएकोमा छोरी मेरो नभई कसको थाहा भएन। सो पश्चात निजसँग मनमुटाव भयो। रोमकला घिमिरेसँग मेरो दोश्रो बिहे भएको र यस्तैमा २०६७।१।१८ गते निज अनितालाई म कार्यरत रहेको क्याम्प नजिक लगी कोठामा राखे भनी झापा लिएर आउँदा खुदुनावारीतर्फ जाँदा रात परेकोले मेरो कान्छी श्रीमतीको माइत जाउँ भनी भन्दा नमानेकोले घटनास्थलमा लगी निजले बोकेको रुमाल खोसी सो रुमालले घाँटी कसी, ढुङ्गाले हिकार्ई मारी फाली निजलाई घटनास्थलमा छोडी गएको हुँ। म एकलैले कर्तव्य गरी मारेको र सो पश्चात म कार्यरत रहेको चुलाचुली क्याम्पमा गई बसेको हुँ। श्रीमती अनिता यादवलाई मैले कर्तव्य गरी मारेको हुँ। मृत लास स्थानीय मानिसले २०६७।१।१९ मा फेला पारेको सुने भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी रामकुमार यादवले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको वयान।

मिति २०६७।१।१८ गते राति मेरो ज्वाई रामकुमार यादव घरमा आउनु भयो। एकरात बसी जानु भएको हो। २।३ दिन पछाडि सुखानी खोलाको बगरमा बेवारिसे लाश फेला परेको सुनी थाहा भएको र कसको हो थाहा थिएन। हाल आएर मेरो छोरी रोमकलाको श्रीमान रामकुमार यादवको जेठी श्रीमतीलाई घटनास्थलमा ल्याई कर्तव्य गरी मारेको सुनेको सम्म हो। मारेकै कारण पक्राउ परेको हुनुपर्दछ भन्नेसमेत बेहोराको वेदनिधि घिमिरेले अनुसन्धान अधिकृत समक्ष गरेको कागज।

मिति २०६७।१।१९ गते दिनको समयमा सुखानी खोलामा एकजना महिला सुती रहेको छिन भनी केटाकेटीले हल्ला गरेपछि घटनास्थलमा मृत अवस्थामा महिलाको लाश देखेको हुँ। मृत लाश नाङ्गो थियो, को कसको लाश हो तत्काल थाहा भएन। पछि बुझ्दै जादा मृतकको श्रीमान रामकुमार यादवले घटनास्थलमा ल्याई कर्तव्य गरी मारेको भन्ने थाहा भएको हो भन्नेसमेत बेहोराको रविना दाहालले गरेको घटना विवरण कागज।

मिति २०६७।१।१९ गते सुखानी खोलाको बगरमा फेला परेको लाशलाई सिराहा बस्ने माओवादी जनमुक्ति सेनाका मान्छे रामकुमार यादवले निजको श्रीमतीलाई फकाई ल्याई घटना

स्थलमा कर्तव्य गरी मारेको रहेछ। आफ्नै श्रीमतीलाई मार्ने माथि कानून बमोजिम कारवाही होस भन्ने कुरा थाहा पाएको हुँ भन्नेसमेत लोचना राईको घटना विवरण कागज।

मिति २०६७।१।१९ गते घटनास्थलमा वेवारिसे लाश फेला परेको भन्ने थाहा पाई तत्काल घटनास्थलमा जाँदा मृत लाश देखेको हो। पछि बुझ्दा मृतकलाई माओवादी सेना रामकुमार यादवले घरबाट ललाई फर्काई ल्याई घटनास्थलमा कुटपीटसमेत गरी मिति २०६७।१।१८ गते कर्तव्य गरी मारी फरार भएको रहेछन्, निजलाई कानून बमोजिम कारवाही गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको मित्रबहादुर चोडवाडसमेतले लेखाई दिएको प्रायः एकै मिलानको वस्तुस्थिति मुचुल्का।

मृतक अनिताकुमारी यादव मेरी जेठी छोरी हुन। रामकुमार यादवसँग १२।१३ वर्ष अगाडि विवाह गरी दिएको हो। पछि ज्वाइँले प्रहरीको जागिर छोडेपछि माओवादी सेनामा लागे पश्चात घर आउन कम गर्दै वास्ता नगरी अर्की श्रीमती ल्याएको सुनेपनि छोरीको हेरचाह गरेकै कारण वास्ता गरिन। यस्तैमा छोरी मेरो घरमा भएको बेला ज्वाइँ आई छोरीलाई घरमा लगी राखी आफु काठमाण्डौ जाने भनी लिई गएका हुन। मिति २०६७।५।१४ गते झापा खुदुनावारी सुखानी खोला वगरमा रामकुमार यादवले श्रीमती अनिता यादवको कर्तव्य गरी मारेको भन्ने खबर थाहा पाई आई हेर्दा छोरीको लाशको फोटोबाट सनाखत गरी मेरो श्रीमानले जाहेरीसमेत दिएको हो र मेरी छोरी अनिता यादवलाई कर्तव्य गरी रामकुमार यादवले मारेको भन्ने प्रमाणित भएको हुँदा कारवाही होस भन्नेसमेत बेहोराको प्रभावकुमारी यादवले अनुसन्धान अधिकृतसमक्ष गरेको घटना विवरण कागज।

मिसिल संलग्न बुझिएसम्मका प्रमाण कागजातबाट यी प्रतिवादी रामकुमार यादवले आफ्नै श्रीमती अनिताकुमारी यादवलाई आफ्नै ससुरालीबाट ललाई फर्काई योजनाबद्ध तरिकाबाट सुखानी खोला एकान्तस्थलमा लगी रुमालले घाँटीमा कसी शरीरको विभिन्न ठाँउमा ढुङ्गाले हानी कर्तव्य गरी मारेको भन्ने जाहेरी दरखास्त, प्रहरीको प्रतिवेदन, सनाखत कागज, बुझिएका घटना विवरण कागज, प्रतिवादीको वयान, वस्तुस्थिति मुचुल्काका, शव परीक्षण प्रतिवेदनसमेतबाट पुष्टि भएको हुँदा रामकुमार यादवले मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धीको १ नं.विपरित १३(३)

नं.बमोजिमको कसूर गरेकोले निजलाई ऐ.को १३(३) नं.बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको अभियोगपत्र।

अनिता यादव मेरी जेठी श्रीमती हुन। निजतर्फ एक छोरा, एक छोरीको जन्म भएको छ। पछि प्रहरीमा नोकरी गर्दा रोमकला घिमिरेसँग दोश्रो विवाह गरेकोमा निजले छोडेर गई सकिन। २०६७ साल बैसाखमा छुट्टिमा गएको बेला क्याम्पबाट छिट्टै आउनु भनी खबर गएको र श्रीमती अनिताले म पनि जान्छु भनेकाले मिति २०६७।१।१८ गते लिन आएको र निज अनिता क्याम्प शिविरमा जान नमानेकोले विवाद भई उनको र मेरो बीचमा झगडा भयो। श्रीमती पनि तराई जनमुक्ति मोर्चा (गोहित) समूहको प्लाटुन कमाण्डर भएकोले निज शिविरमा जान मानिनन्, म भने शिविरमा गए। पछि शिविरमा आउँछिन भन्दै बस्दा मेरो लाश भेटिएको खबर आएकोले हेर्न जादा प्रहरी आएकोले डरले फर्किएर मुख्य शिविरमा गए। मैले कर्तव्य गरी मेरोको होइन, कसले कर्तव्य गरी मारे थाहा छैन। मृत लाशको फोटो मेरो श्रीमती अनिताको हो। मिति २०६७।१।१८ गते राति कान्छी श्रीमतीतर्फको ससुरालीमा बास बसेको हो तर मैले श्रीमती अनिताको हत्या गरेको होइन। कसले हत्या गरे थाहा भएन, समाचार सुनेका भरमा जाहेरी लेखाएका हुन् भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी रामकुमार यादवले शुरू अदालतमा गरेको वयान।

पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने गरी प्रतिवादी रामकुमार यादवलाई मुलुकी ऐन, अ.व.११८ को देहाय २ बमोजिम थुनामा राख्न थुनुवा पूर्वी दिई कारागार कार्यालय, झापामा पठाई दिनु भन्नेसमेतको शुरू अदालतबाट मिति २०६७।६।७ मा भएको थुनछेक सम्बन्धी आदेश।

प्रस्तुत घटनाको बारेमा मैले त्यतीखेर थाहा नपाई पछि पत्रपत्रिकामा निस्किएपछि थाहा पाएको हो। मिति २०६७।५।२४ मा भएको कागजको सहीछाप र बेहोरा मेरै हो। मेरो घरमा प्रतिवादी रामकुमार आई खाना खाई सुतेको हो। घटनाको बारेमा तीन महिनापछि पत्रिका पढेर थाहा पाएको हुँ भन्ने घटना विवरणका मानिस वेधनिधि घिमिरेले शुरू अदालतमा गरेको बकपत्र।

मिति २०६७।१।१९ को प्रतिवेदन प्रारम्भमा इ.प्र.का.अनारमनीमा दिएको हुँ। सो मितिको लाश जाँच मुचुल्कामा भएको सही मेरो हो। मिति २०६७।५।१३ को प्रतिवेदन अभियुक्त खोजतलास गरी पत्ता लगाई जनमुक्ति सेना क्याम्प चुलाचुली इलामसँग समन्वय गरी पक्राउ गरी प्रतिवेदन साथ दाखिल गर्दाको हो। मैले लाश देख्दा लाशको घाटीमा बाधिएको डाम, अनुहारमा कडा बस्तुले प्रहार गरेको चोटहरू लागी वेवारिसे अवस्थामा खुदुनावारी-७ सुखानी खोलाको पश्चिम किनार बगरमा थियो। प्रतिवादी हत्यामा संलग्न भई तत्काल फरार रही पछि जनमुक्ति सेना चुलाचुलीमा रहेको खुल्न आएकाले त्यहाँ समन्वय गरी पक्राउ गरी मुद्दा चलाएको हो भन्ने प्रतिवेदक कृष्णप्रसाद सापकोटाले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र।

प्रतिवादी रामकुमारले आफ्नी श्रीमती अनिता यादवलाई कर्तव्य गरी मारेको भन्ने विषयमा मलाई थाहा छैन। मेरो घरमा रामकुमार बेलुकीपख आई त्यँही बसे। प्रतिवादी पक्राउ परी थुनामा परेको भन्ने मलाई पछि थाहा भएको हो भन्ने प्रतिवादीका साक्षी प्रकाश घिमिरेले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र।

मलाई वेश क्याम्पबाट फोन आएपछि घटनास्थलमा गई हेर्दा मृतकलाई कसैले कर्तव्य गरी मारेको देखिन्थ्यो। तीन महिनापछि मृतकलाई निजको श्रीमानले मारेको अरे भन्ने सुनेको हो। लाश हेर्दा शरीरको टाउको, फिला हातमा चोट थियो। घटना नदेखेको हुँदा कसले मारेको हो थाहा भएन भन्ने लाश जाँचका मानिस विष्णु दुलालले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र।

मिति २०६७।१।१८ गते म घरमै थिएँ। सोको राती ९.३० बजेको समयमा प्रतिवादीसँग भेट भयो। उनी राती मेरो घरमा सुती विहान ६.०० बजे उठेर गए। त्यती खेर प्रतिवादीको अवस्था सहज थियो। मारेर आएको जस्तो थिएन भन्ने प्रतिवादीका साक्षी भुवानी घिमिरेले गरेको बकपत्र।

प्रतिवादीको मौकामा भएको वयानलाई शव परीक्षण प्रतिवेदनसमेतले पुष्टि गरेको र प्रतिवेदक प्र.स.नि.कृष्णप्रसाद सापकोटाले अदालतमा गरेको बकपत्र तथा प्रतिवादीले अदालतमा गरेको वयानमा मृतक र आफू वारदातको दिन २०६७।१।१८ गते सिराहाबाट झापाको विर्तामोडसम्म आएको तथ्यलाई र आफू र मृतकबीचमा झगडा कुटपीट भएको तथ्यलाई स्वीकार गरेकोसमेतका परिस्थितिजन्य प्रमाणको आधारमा मृतक श्रीमती अनिताकुमारी यादवलाई कर्तव्य

गरी मारेको देखिँदा प्रतिवादीलाई अभियोग माग दावी बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर्छ भन्ने शुरु झापा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।१०।८ मा भएको फैसला।

प्रस्तुत घटनाको वारदात मिति २०६७।१।१९ गते भनिएको तर जाहेरी दरखास्त ५ महिनापछि परेकोमा जाहेरी दरखास्तको अवस्था र स्तर नै सर्वस्वसहित जन्मकैद गर्न प्रमाण लिन प्रयास हो भन्ने निष्कर्षमा पुग्न नसकिनेमा त्यसलाई आधार बनाई मलाई सजाय गरिएको, घटनासँग सरोकार नै नरहने घटनाहरूलाई उल्लेख गर्दै तिनैलाई आधार बनाई मलाई सजाय गरिएको, प्रस्तुत घटनाको प्रत्यक्षदर्शी कोही नरहेको र घटनाको बारेमा जानकारी नरहेका मान्छेको बकपत्रलाई आधार बनाएको, मृतकलाई मारु पर्नेसम्मको पूर्व मनसाय एवं योजना स्पष्ट नदेखिएको कारणबाटसमेत मलाई सजाय गर्ने गरी भएको शुरु झापा जिल्ला अदालतको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सो वदर गरी अभियोग दावीबाट सफाई पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन अदालतमा परेको पुनरावेदनपत्र।

पुनरावेदक प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेको ठहर्न्याई निजलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने गरी शुरु झापा जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।१०।८।१मा भएको फैसला मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन भन्ने मिति २०६९/८/१० को पुनरावेदन अदालत इलामको फैसला।

हामीबीच राजनैतिक विचारधाराबाट बेला बेलामा मनुमुटाव र भनाभन भएको हुँदा मैले दोश्रो विवाह रोमकला घिमिरेसँग भएकोमा निजलेसमेत छाडी गइसकेको अवस्थामा मृतक श्रीमती अनिता माईतमा बसी छोराछोरीलाई छाडेको अवस्थामा मिति २०६७ साल बैशाखमा म लिन गई आफ्नो घरमा फर्काई ल्याउने क्रममा बाटोमा रात परी श्रीमतीलाईसमेत क्याम्प शिविरमा बास बस्न लान खोज्दा नमानेपछि हामीबीच विवाद भई सामान्य भनाभन हुन गएकोले हामी अलग अलग भई म शिविरमा गएँ पछि मृतक पनि शिविरमा नै आउँछिन होला भन्दै बस्दै गर्दा एक्कासी श्रीमती मरेको लाश भेटिएको खबर आएकोले म अचम्मित भएँ। मैले कतव्य गरी मारेको होइन। कसले कर्तव्य गरी मारे मलाई थाहा भएन। सामाचार सुनेका भरमा कपोकल्पित भै जाहेरी दिएका हुन् भनी मैले भनी खुलाई दिएको कुरालाई प्रमाणमा नलिइनु र मेरा साक्षी प्रकाश घिमिरेले बकपत्र गर्दा मैले नै श्रीमतीलाई मारेको हो भनी भन्न सकेको

अवस्था छैन वेदनिधी घिमिरेलेसमेत मैले नै मारेको हो भनी भन्न सक्नु भएको छैन। सो कुरालाई पुष्टि हुने गरी अदालतसमक्ष बकपत्र गरिदिनु भएकोले उक्त फैसला उल्टी गरी आरोपित कसूरबाट सफाई दिलाई न्याय पाउँ भन्ने रामकुमार यादवको यस अदालतमा परेको पुनरावेदनपत्र।

नियमबमोजिम इजलाससमक्ष पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक प्रतिवादीको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री मुकुन्द न्यौपानेले सुरुको प्रतिवादीको सावित्री बयानलाई मात्र आधार मानी गरेको फैसला मिलेको नहुँदा पुनरावेदन अदालतको फैसला उल्टि गरि प्रतिवादीलाई सफाई दिलाई पाउँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो।

यसमा पुनरावेदक प्रतिवादीले अनिताकुमारी यादवलाई कर्तव्य गरी मारी मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धीको १ नं. विपरित १३(३) नं.बमोजिम कसूर गरेको भनी सोही १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुन माग दावी लिई अभियोगपत्र दायर भएकोमा शुरु झापा जिल्ला अदालतले प्रतिवादीलाई अभियोग दावी बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर्याई फैसला गरेको र पुनरावेदन अदालतबाट समेत सोही फैसला सदर गर्ने गरी गरेको फैसला उपर प्रतिवादीको पुनरावेदन परेको देखिन आयो।

शव परीक्षण प्रतिवेदनमा मृत्युको कारणमा Hypovolemic shock due to multiple rib fracture & sternum, Asphyxia due to ligature strangulation भनी उल्लेख भएको पाइन्छ। यी पुनरावेदक प्रतिवादीले मिति २०६७।१।१८ का दिन साँझको ८:९ बजेतिर सुखानी खोलाको बगरमा लगेको र आफुले रुमालले घाँटी कसी थिचेर मारेपछि ब्यँतने हो की भनी टाउको अनुहारमा ढुंगाले किचेर अब त मर्यो होला भनी छाडेर कान्छी श्रीमतीको माइतमा पुगी बास बसेको भनी अनुसन्धानको क्रममा मिति २०६७।५।१३ मा कागज गरेको पाइयो। मिति २०६७।५।१८ मा पुनरावेदक प्रतिवादीले अधिकार प्राप्त अधिकारीसमक्ष वयान गर्दा मिति २०६७।१।१८ का दिन अन्दाजी रातीको ८.०० बजे आफु र मृतक खुदुनावारी पुग्दा मेरो कान्छो ससुरालीको घरमा बस्नुपर्छ भनेर मैले भनेपछि म हिड्न सकिदैन बस्छु भनी मृतक श्रीमती घटनास्थलमा पुगी बसी टाउको ठोक्न थालिन मैले सोचनै नसकी श्रीमतीले बोकेको रुमाल खोसी निजको घाँटी कसी लडाई बाटामा भएको ढुंगाले टाउको मुख तथा शरीरमा

हिक्राइ घटनास्थलमा मारी फाली छाडी हिडेको र खुदुनावारी-५ मा वेदनिधि घिमिरे कान्छो ससुरालीको घरमा सो दिन बसेको हुँ र भोलिपल्ट क्याम्पमा गई बसेको भनी कसूर स्वीकार गरी बयान गरेको पाइयो। लाश जाँच मुचुल्कामा नाकबाट रगत निस्किएको, टाउकोको दायाँपट्टि सानो काटिएको चोट, दुवै ओठहरु फुटेको, दाँत फुक्लिएको, वायाँ आँखा पछाडि वायाँ साइडमा, चिउँडोको वायापट्टि, घाँटीमा गोलाकार तथा दुवै कुमको भागसम्म कालो निलो डाम रहेको भनी उल्लेख गरेको देखिन्छ। प्रतिवादीले अदालतमा गरेको बयानमा मिति २०६७।१।१८ का दिन श्रीमती अनिता र आफू विर्तामोडसम्म सँगै आएको, होटलमा दिउसो ३।४ बजे आफूले लोकल रक्सी खाएको, श्रीमती क्याम्प जान नमान्दा निजसँग झगडा भएको श्रीमतीले आफुलाई १,२ झापड हानेकी र आफूले पनि १।२ झापड हानेको र श्रीमती तराई जनमुक्ति मोर्चा समुहको प्लाटुन कमाण्डर भएकोले निहूँ खोजे तिमिलीलाई मारी दिन्छु भन्दै हिडेपछि आफू खुदुनावारी गएर बसेको हुँ निज मरेको खबर आएपछि लाश हेर्न जाँदा प्रहरी आएकाले डरले मुख्य शिविरमा गएँ। मैले कर्तव्य गरी मारेको होइन भने पनि घटना स्थलमा श्रीमतीलाई झापड हानेको कुरा स्वीकार गरि बयान गरेको देखियो।

पुनरावेदक प्रतिवादीको मौकाको बयानलाई शव परीक्षण प्रतिवेदनले पुष्टि गरिरहेको छ। अनिता यादवलाई साथमा लिई मिति २०६७।१।१८ का दिन विर्तामोड आएको भन्ने कुरा मौका र अदालतको बयानमासमेत उल्लेख भएको छ। शव परीक्षण प्रतिवेदन सहितका मिसिल संलग्न कागजातबाट मृतकको मृत्यु कर्तव्यबाट भएको कुरा पुष्टि भइरहेको तथा प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा गरेका बयानसमेतका कागजातबाट अनितालाई आफूले मारेको कुरा उल्लेख गरी घटनाको क्रमवद्ध सिलसिला उल्लेख गरे मुताविकका चोटहरु लाश प्रकृति मुचुल्का तथा शव परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएको र लाश हेर्न जाँदा प्रहरी आएकाले डरले मुख्य शिविरमा गएँ भनी अदालतको बयानमा उल्लेख भएकोसमेत अवस्थामा अदालतको बयानमा आफूले नमारेको भनी गरेको इन्कारीलाई प्रमाणको रूपमा लिन सकिँदैन। सब परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएका घाउ चोटहरु परिस्थितिजन्य प्रमाणबाट पुष्टि भइरहेको छ। सब परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएका घाउ चोटहरु अन्यथा नहुँदासम्म प्रतिवादीको इन्कारी बयानलाई प्रमाणयोग्य मान्न सकिँदैन। कुनै व्यक्तिको सावित्री वा इन्कारी बयानलाई अन्य प्रमाणबाट पुष्टि

नहुँदासम्म त्यस्तो सावित्री वा इन्कारी दुवै बयानलाई प्रमाणयोग्य मान्न सकिदैन। मृतक अनिता र प्रतिवादी घटना भएको समय र स्थानमा गएको कान्छी श्रीमतीको माइतमा जान नमानेको विषयमा विवाद भएको सो अवस्थामा कुटाकुट भएको कुरालाई प्रतिवादीले अदालतको बयानमा समेत स्वीकार गरेको अवस्थामा यी प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेका होइनन भन्न मिल्ने कुनै आधार प्रमाणसमेत रहेको नपाइएबाट प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

तसर्थ माथि विवेचित आधार कारणहरूबाट पुनरावेदन अदालत इलामबाट मिति २०६९।८।१० मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको फैसलाको जानकारी पुनरावेदक प्रतिवादीलाई दिई दायरीको लगत काटी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- रामप्रसाद पौडेल

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति सम्बत् २०७३ जेष्ठ ३० गते रोज १ शुभम्-----